Ч. 222 (13.767). Львів, середа 22. серпня 1934. Poсztowy opłate opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, ІІ. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Перед ювилеєм С. У. А.

Дня 22. вересня ц. р. святкуватиме наша палестра своє ювилейне свято: десятиліття СУА. Виділ СУА. поробив усякі заходи, щоб улекшити з огляду на теперішню крізу якнайширшу участь адвокатам з родинами та аплікантам. Виділ старається про знижкові білети, як також про нічліги по знижених цінах.

Свято складатиметься з трьох частин. Перша — це академія передполуднем у салі Театру Ріжнородностей з участю найширших кругів українського громадянства. Свято відкриє п. президент СУА. д-р Кость Левицький, а реферати виголосять д-р Володимир Старосольський і д-р Маріян Глушкевич. У Президії засядуть сеніори української палестри.

Пополудні в салях „Української Бесіди" відбудуться ювилейні Загальні Збори СУА. Збори відкриє І. віцепрез. д-р Михайло Волошин. Вечером у цих самих салях відбудуться товариські сходини адвокатів та аплікантів з цілого краю. Сходини відкриє II. віцепрез. СУА д-р Маріян Глушкевич.

На це свято вийде пропамятний 16-аркушевий **„Ювилейний Альманах"**, якого друкарський склад саме тепер закінчився. Це буде перший того роду альманах в українській мові, який подасть минуле життя наших правників, як також сучасне життя нашої палестри. На це свято зійдуться всі адвокати і молоді їх наслідники апліканти, а широкі круги нашого Громадянства візьмуть напевно громадну участь в академії.

Приняття нових кооператив

у члени РСУК.

Рішенням Дирекції РСУК принято в члени Товариства отсі кооперативи:

Дня 6. липня 1934:

1) „Надія", господ. спож. кооп. з обм. пор. Цвітова (пов. Бучач); 2) „Наша Правда", кооп. з обм. відп. Копитів (пов. Горохів), 3) „Самопоміч", кооп. з обм. відпов. Літиня-Грудь (пов. Дрогобич). 4) „Добра Воля", кооп. з обм. відп. Білокерниця, 5) „Нове Життя", кооп. з обм. відп. Ярчівці (пов. Зборів). 6) Господарсько-споживча Спілка, кооп. з обм. пор. Ніговичі (пов. Рудки), 7) „Українська Торговля", кооп. з обм. відпов. Богородчани.

Дня 13. липня 1934:

1) „Дім Української Молоді", кооп. з відп. уділами Львів, вул. Сикстуська 39 а. 2) „Каса Української Католицької Молоді", кооп. з відп. уділами Львів, вул. Сикстуська 39 а.

Дня 30. липня 1934:

1) „Братська Каса", кооп. з обм. відп. Лішин. 2) Ощадн.-кред. кооп. „Братська Каса", з обм. відп. Руда (пов. Бібрка), 3) „Українська Райфайзенка", кооп. з необм. відповід. Стрільче (пов. Городенка), 4) Кред. С-ка „Самопоміч", кооп. з необм. пор. Орів (пов. Дрогобич). 5) „Українська Християнська Каса", кооп. з обм. відп. Мокротин село (пов. Жовква), 6) „Власна Поміч", кред. кооп. з обм. відповід. Милівці (пов. Заліщики), 7) „Спілка ощадности і позичок", кооп. з обм. відп. Малковичі (пов. Перемишль), 8) „Єдність", кооп. з обм. відп. Угринів (пов. Підгайці), 9) „Зоря", спож. кооп. з обм. відп. Липовець (пов. Любачів), 10) Видавнича кооп. „Хортиця", кооп. з обм. відпов. Львів, 11) Господарсько-кред. С-ка „Ощадність", кооп. з обм. відп. Варанчиці (пов. Самбір), 12) Повіт. господ. буд. і пром. С-ка „Віднова", кооп. з обм. пор. Видинів, 13) „Самопоміч", кооп. з необм. відпов. Орелець (пов. Снятин), 14) „Районова Молочарня", кооп. з відп. уділами Бірки Великі (пов. Тернопіль), 15) Госп.- спож. С-ка „Надія", кооп. з обм. пор. Голосків (пов. Товмач), 16) Щадн.кред. кооп. „Самопоміч", кооп. з обм. відп. Шманьківчики (пов. Чортків.)

Заняли майно Рінтелена.

БЕРЛІН, 20. 8. ПАТ. Директор безпечности в Стирії наложив арешт на майно Рінтелена. Обложено арештом також віллю Рінтелена у Відні та його капітали зложені в банках. Це має бути забезпеченням шкід від подій 25. липня ц. р.

Диверсійні банди в Китаї.

МОСКВА, 20. 8. ПАТ. Совітські джерела повідомляють із Шангаю, що діяльність диверсійних ватаг не обмежується тільки манджурською територією. Хунхузи граблять також пограничні провінції. На думку китайців діяльність ватаг користується мовчаливою піддержкою японської влади, творячи догідний претекст до нової офензиви в північному Китаю під покришкою конечности привернути порядок. Це значилоб, що діяльність банд спрямована не тільки проти совітських чинників.

Після нового лету у стратосферу.

БІЛГОРОД, 20. 8. ПАТ. Проф. Косінс, що перебуває тепер у місцевості Горній Бергровці висловив перед представниками преси вдоволення з відбутого лету, підкреслюючи, що осів після 13 годин лету, в часі якого осягнув висоту 16.000 метрів. Не хотів переступити тої висоти, бо не мав наміру осягнути рекорду, тільки розслідити ріжні явища, особливо рух космічних промінів. Осягнені висліди дають йому змогу витягнути дуже важні висновки, які пізніше оголосить друком.

Справжня чи фіктивна побіда?

Після плебісциту у Німеччині за Адольфом Гітлером.

Львів, 20. серпня 1934.

Дотеперішні статистичні числа про вислід вчорашнього плебісциту у Німеччині кажуть таке: мало право голосувати 45,968.753 осіб, голосувало 43,438.378 (94.5 прц.), за законом про злуку становища канцлера і президента голосувало 38,259.514 (себто ок. 88 прц.), проти того закону 4,287.808 (себто ок. 10 прц.), неважних голосів 871.056 (себто яких 2 прц.). У порівнанні з числами останнього загального голосування в Німеччині в листопаді мин. року — упав тепер дещо загальний відсоток голосуючих і число голосів, відданих на Гітлера. Всеж, поверх 38 міліонів, це така величезна побіда, якою не може похвалитися ні один політик, що своє прізвище кидав на терезки виборчої боротьби.

Цікава річ, що по нинішній день істнує у світі цілий політичний табор, а радше цілий фронт, складений зі солідарних у цій справі ріжношерстних таборів, який супроти всього, що діється у III-ій Німеччині, ставиться завжди однаково із згори готовим взорцем. Призирство легковаження, обезцінення всіх подій, смішно менторський дітвацький тон, та взагалі подиву гідний неповажний підхід до політичних подій, явищ і проблем, це те характеристичне, що кидається у вічі читачам преси, обхопленої якоюсь антигітлерівською манією. Річ навіть не у фанатизмі, не в ненависті до режіму, який свариться з особистим світоглядом чи який заподіяв кривду цілій національній і віроісповідній групі, а в тій дрібці політичної обєктивности і почуття політичного реалізму, без якої кожний публіцист стає просто — смішний.

Такою смішністю вкриваються польські й жидівські публіцисти, які і на останнє голосування та на кількадесять міліонів голосів, кинених народом на одну людину, на народнього провідника, дивляться лише як на комедію. Смішними стають ті інформатори широких верств громадянства, для яких не має значіння ані могутній національно-суспільний рух, ані такі конкретні історичні його досягнення для даного народу, як нпр. повна ліквідація племінного сепаратизму, що тяжів на державі диволядною устроєвою структурою кількадесяти „самостійних" німецьких країв зі своїм окремими законами, урядами і поліціями. Коли хто на історичні постаті.

зовсім незалежно від позитивного чи негативного підходу до них, глядить лише, як на якісь мароіонетки, що вискочили на поверхню життя і короткий час крутяться по ній — невідомо з чиєї волі і ласки, — той не здібний взагалі аналізувати та давати синтезу політичних подій і явищ.

Ще не прийшли перші звістки про вислід учорашнього німецького плебісциту, а вже у деяких польських і жидівських часописах появилися статті, які можуть читача зовсім здезорієнтувати: чи тут річ про середньо-европейську державу, до якої прецінь можна без ніяких особливих труднощів дістатися за кільканадцять годин безпосереднім вагоном з львівського залізничого двірця, чи мова йде про екзотичну країну, якої страхіття оглядав та переживав лише один автор тієї статті і якому всі інші смертники мусять на ослін вірити?! Коли нпр. читаємо, що в Німеччині „за кожного громадянина, без доказання йому вини, ба навіть без слідства, чигає смерть", то не знаємо, чи це кпини чи добросердна, безмежна наївність автора таких ревеляцій, про які не знають десятки міліонів громадян тої держави і сотні тисяч перебуваючих там чужинців. Так само жаль бере за того автора, який не відчуває комізму своїх слів, в яких з патосом розписується, що на фотографіях німецького канцлера „дивно несевно глядять очі"!.. Як теж можна казати про німців, що це нарід, який „втратив голос"" і нині віддає той свій голос лише під страхом терору, коли чейже політична партія, яка кермує нині державою, не явилася там насильно, як чужинецький імпорт, не принесла народові своєї ідеольогії „на вістрях багнетів" ,як це нпр. робили московські комуністи з „пропаґандою" своїх ідей на Україні, лише зродилася, росла в силу, стала найчисленнішою у народі, зібрала у своїх рядах величезний матеріяльний ,інтелектуальний і моральний капітал, і леґально прийшла до влади. Інша річ — методи внутрішнього правління і засоби реалізації ідеольоґічних доктрин: тут вільне поле до критики і застережень, згідно з особистим політичним чи віроісповідним світоглядом

Навіть найгостріший і засадничо опозиційний тон нічого спільного не має з вуличною лайкою. Приклад дає англійська, найкультурніша у світі преса, яка навіть при дуже негативній політичній оцінці ріжних явищ внішньої Німеччини ніколи не сходить з площини — оцінки політичної. І нині теж, як читаємо в останніх телеграмах, єдиний соціялістичний „Деплі Геральд", якому загальна лінія 2-го Інтернаціоналу не дозволяє признати факт банкроцтва німецької соціял-демократії та взагалі банкроцтва німецьких політичних партій, твердить, що „висліди голосування не мають нічого спільного з дійсністю", та, що „правдива опінія німецького народу незнана". Всі інші часописи поважно розглядають велику промову Гітлера у Гамбурзі напередодні плебісциту та рахуються з політичними наслідками вчорашнього голосування. Тими наслідками є: дальше скріплення авторитету канцлера ,що дістав в руки необмежені диктаторські повновласти, затіснення його звязку з райхсвером, стабілізація внутрішніх німецьких відносин через дефінітивне усунення з черги дня проблеми наслідництва після Гінденбурґа, свободи рухів на закордонному полі і т. д. і т. д. Навіть париська преса, що хворіє тепер — незалежно від хронічної протинімецької манії переслідування — на совітофільську адорацію, признає, що „скріпилася політична позиція Гітлера". („Матен").

Безперечно його позиція скріпилася. Плебісцитових цифер не будемо розглядати під кутом штудерних міркувань, що — мовляв — плебісцитовим цифрам вірити не можна, бо навіть цифри протигітлерівської опозиції сам собі виписав хитрий Гітлер, щоби надати більшої правдоподібности цілій статистиці. Німецька національна революція послугувалась вже нераз брутальними методами, які осудив цілий світ. Здавлюючи внутрішній заговір, якого наслідком напевне булаб щедро поплила кров нинішніх правителів, ті останні вхопились метод слідства і кари, які схвилювали світ. Але зовсім що інше — фальшівництво виборчої статистики! Не треба бути непрошеним оборонцем чужої ідеольогії ані чужого народу, щоби ствердити, що хто взагалі підозріває европейський захід, що він користується східніми методами, той сам душею і тілом належить до сходу.

При всяких нагодах збирайте датки на мандрівні бібліотеки, які підуть на західні землі.

Загранична політика Совітів і наука чужих мов у школах.

(УП) Із Совітської України повідомляють що з наказу Москви у всіх школах на Україні будуть тепер вчити мови французької замість німецької. Як видно з того, наука мови залежить від приязного чи неприязного відношення якоїнебудь держави до Совітів. Рапальський договір з Німеччиною був підставою до ведення мови німецької, а тепер французька приязнь стала підставою до введення в плян навчання мови французької. А що буде, як Совіти нпр. заприязняться з зулюсами? Тоді українським дітям прийдеться вчитись мови зулюської.

„Невтомні ошуканці".

(УП) Кореспондент „Правди" зі свиносовхоза Богданівка, доманевського району, одеської области пише, що 24. м. м. здав колхов 3.600 сотнарів зерна. Здача не була така легка, бо ані директор совхову Михайлів, ані начальник агроном Чехмановський не хотіли дати своєї згоди на таку високу хлібоздачу. За обрахунком із обох Богданівка мала зібрати з 964 гектарів 6073 сотнарів зерна, себто по 6,3 сотнара з гектара. Сталінські комуністи (читай москалі) приневолили директора перевести точніший підрахунок жнив. На підставі підрахунку директора совхов мав залишити для себе 3276 сотнарів зерна, а урядово було призначено лише 1637 сотнарів. Сталінські комуністи перевели контролю й виказали значно більші цифри. На основі тої перевірки совхов мусів здати 3600 сотнарів хліба для держави, а кореспондент подає, що совхов може здати ще раз стільки. Заповіджено безпощадну боротьбу „невтомним ошуканцям", себто директорові і аґрономові, що старалися рятувати людей від голодової смерти. Розуміється, що цю боротьбу заповіли сталінські комуністи, себто москалі або малороси.

НАЙПЕВНІША ЛЬОКАТА ГРОША У ПОЗИЧЦІ РІДНОЇ ШКОЛИ. КОЖНА ПОЗИЧКА 25 ЗОЛ.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. СЕРПНЯ 1934.

ДМИТРО МАКОГОН. 3)

ЗАКЛАД.

(Докінчення.)

— За мало подібна. Вона та сама, як оті дві рожі, що лежать на столі. Те саме волосся, ті самі очі, уста, ґолос, ціла стать, навіть той самий маленький чорний перчик під правим оком. Побачивши її, я затремтів усіми моїми старечими нервами, а почування мої, вже приспані, може й забуті, нагло бухнули наново молодечою силою. Ти може в душі смієшся з мене, може й не розумієш мене, бо й справді в нашому віці...

— Дійсно не розумію тебе! Чомуж ти оженився з її мамою, а не з нею?

— Так мусіло бути! Видно, така вже Божа воля. Після моєї першої поїздки з Калинюком я приїздив до цього села дуже часто. Майже що-дня. Все привозив для дітей всякі даруночки, а властиво я приїздив до їх учительки. Оля, бачиш, як я вкоротці довідався, це рідна внука Павлівни, ось і тому оця точна схожість з її бабцею. Її мама, вдовиця по учителеві — він згинув у визвольній війні — й обі вони, мама й донька, пробиваються як можуть крізь життеві злидні бо крім тієї хатки й одного шматка поля, жадного іншого майна, ні пенсії не мають.

Малинка закурив папіроску і говорив далі:

— Я пізнав Олену маму й щодня її відвідував. Як Оля була в „Садку", ми обоє, я й мама, сиділи в городчику й забавлялися розмовою. Вкоротці ми заприязнились і ставилися до себе наче рідні. Хоч я не висказував досі своїх почувань словами, але запримітив, що мама й донька витають мене дуже радо й тому важав, що саме освідчини будуть тільки формальним актом. Все таки й на ту формальність треба було рішитися. Але я, старий консерватист, задумав триматися старого звичаю. Тому три тижні приїхав я до села й не повертаючи навіть до читальні, заїхав впрост перед добре знану мені хатину. Оксана, себто жінка моя, наче очікуючи мене, сиділа в городчику. З собою мав я велику китицю рож, сховану в пуделку, що виглядало, як звичайний пакунок. Про ті пакунки знало вже ціле село, а вже найбільше знала їх оця маленька дрібота в читальні.

Пані Оксана, побачивши мене з пакунком під пахою, поспитала вдоволено:

— Пан радник не були в читальні?

— Не був, — кажу — сьогодні хочу вперед з добродійкою поговорити.

Ми сіли таки в городчику на лавочках й почали розмову. Звичайну собі буденну, нудну розмову, що певно не цікавила ні мене, ні моєї співбесідниці. Час минав, а я всеж не міг рішитися. Вкінці, після довшої перерви, я злегка заторкнув Олю словами.

— Бідна моя Оля, — каже Оксана, а в той мент з її очей покапали сльози. — Вона вже від двох літ заручена. Її Олесь гарна душа й любить її, дуже любить. І вона за ним побивається, як та пташечка в клітці. Кохаються мої голубята, та тим коханням завдають ще більшого жалю собі й мені. Олесь перервав студії, кидається на всі боки, тепер уже рік тиняється по лекціях, хоче конче заробити деякий гріш, щоб докінчити студії, а тут усе йде йому, як з каменя. А я не можу йому в нічому помогти...

В тій хвилині в моїй душі повстав наглий переворот. Я вдивляюся в її великі, заплакані очі і мов загіпнотизований, повільно, не спішучись, розпаковую свої білі рожі, передаю їх збентеженій Оксані й прошу її руки. І з тій хвилині, як я подану мені правицю підносив до своїх уст, прибігла в городець Оля.

— Це твій будучий батько, дитино, — сказала Оксана, вказуючи на мене.

— Таточко, любий таточко, — залебеділа дівчина, кинулась мені на шию й палко поцілувала мене в лице.

От і бачиш, чому я оженився з Оксаною. Дякую Богові, що так воно сталося, бо я певен, що це сталося добре.

— А щож ти з молодятами зробиш? — поспитав Біґун.

— За місяць зроблю весілля, потім вишлю Олеся на студії.

— Чи Оля знає про те?

— Ще не знає, а то задусила би мене зі щастя.

Приятелі клалися на спочинок.

— Скажи мені, Славку, ти вже добре придивився моїй дружині? — запитує Малинка.

— Знаєш, що кілька годин глядів на неї.

— Ти чув про мій заклад з Кардецьким?

— Чув. І раджу тобі занеси 100 зол. „Рідній Школі".

— Себто, на твою думку, моя жінка...

— ...русява, — докінчив Біґун. Це мій осуд, але можуть бути й інші осуди. А ти чейже знаєш Кардецького! Та він готов тобі цілу комісію до хати привести. А навіщо цього? А так з „нагоди вінчання" зложиш 100 зол. і все в порядку.

Малинка стиснув Біґунові руку.

— Дякую за добру раду.

Два дні пізніше, меценас Кардецький тріюмфував на „Бесіді". Він самопевно говорив:

— Бачите самі, який я добрий психольоґ. На це я дав непохибний доказ. Стережіться мене, панове, як вогню.

Приявні подивляли психольоґічний хист Кардецького, а радник Малинка також не протестував тільки добросердно всміхався.

Епископ Гойдич на службі денаціоналізації своїх вірних.

„КУДИ ВЕДЕШ НАС ВЛАДИКО?!“

Два дні тому помістили ми вістку про нефортунний виступ пряшівського греко-кат. епископа Гойдича в справі шкільництва на українській частині Словаччини. Ми писали про це під знаком запиту, самі сумніваючись у правдивість отриманої звістки, бо не могли повірити, щоби церковний достойник причинявся до денаціоналізації своєї пастви. Тимчасом у найновішому числі ужгородського „Українського Слова“ находимо на цю тему цілу статтю. Вона настільки характеристична для дивоглядних тамошніх відносин і таке яскраве світло кидає на гірку долю українського народу, що опинився був під мадярським кнутом і терпить по нинішній день від здеморалізованих мадярським режімом власних достойників, що вважаємо за доцільне передрукувати її.

ЕПИСКОПСЬКА ЛАТИНКА.

„В 14. ч. „Русского Слова“, — читаємо там — офіціяльного органу пряшівської епархії, з дня 1. серпня ц. р. оголошує його редакція, латинкою словацької абетки (сік!) „Открытое писмо Его екселленції к. г. Президенту“. В згаданім письмі скажиться владика на словакізацію нашого шкільництва та подає при тім головні причини, чому то він бажав би собі „до русскаго села русскую школу“. Признаючи в засаді сильну денаціоналізацію українського народу словацькими школами, ми не можемо оминути голосу нашого найвищого церковного достойника, щоби при тій нагоді не вглянути глибше в причини цього невідрадного явища на Східній Словаччині.

СКАЧИ ВРАЖЕ, ЯК ПАН КАЖЕ...

По державнім перевороті в 1918 р. пряшівський консистор перебрав своє церковне шкільництво, до основ змадяризоване, як і духовенство та учительство. В такім критичнім часі не появилася на Пряшівщині ані одна визначніша особа зпоміж духовенства, коли не згадувати дорівочного побуту крижевацького еп. о. Д. Нарадого, що зуміла би зaопікуватися тим шкільництвом та як слід зрозуміти його вагу в національно-культурнім і політичнім житті нашого народу. Така додатня сторінка як свої школи, була для толішніх її винародовлених представників „табула раза“. Їм було зовсім байдуже, чи дітей нашого народу, до якого вони не признавалися і яким погорджували, будуть учити його рідною мовою, чи словацькою: мадярський національний шовінізм негував одну й другу. Вони жили надією на поворот мадярів, а їх голови не обтяжували інші думки: Коли мадяри не приходили, вони змушені обставинами зачали з недовірям зживатися з новими порядками, а деякі з них засвідчили свою „льояльність“ до нової держави введенням до церковних шкіл словацької мови навчання. Такий поступок не видавався їм зовсім дивним, бож вони таку саму функцію сповняли і за старого режіму. Так вони розуміли пословицю: „На чиїм кони їдеш, того й пісню співай“.

ВИХОВУВАННЯ МОЛОДІ У ПРОТИНАРОДНЬОМУ ДУСІ.

В тім часі, коли це робилося в „долині“, гр.-кат. консистор у Пряшеві почав виховувати в духовній й учительській семинарії вже нову ґенерацію, не менше ворожу до свого власного народу, як і попередне. І це зрозуміле. Чого не мали у своїх душах учителі, того не могли передати і своїм ученикам. Не дивниця, що вже деякі молодші учителі заводять в церковних і державних школах словацьку мову, бо „в такім язиці — говорили вони — як нас вчили в препарандії, не можемо осягнути в науці успіху, а простим язиком ніхто в школі не вчить“. Решту доповнили шкільні інспектори при помочи „Словацької Ліги“ та при національнім індиферентизмі нашого духовенства з консистором включно. (Честь виїмкам!).

В такій „ідеальній згоді“ було би ішло й далі, якби міністерство шкільництва не видало в цьогорічнім році розпорядку, що учителі з руським дипльомом, які вчать у школах зі словацькою мовою навчання, уважаються некваліфікованими і як такі будуть діставати 75 проц. основної платні, а від 1934 р. липи вже 50 проц. Учителі счинили крик, бо постанови міністерства захитали їх існування.

ОРИҐІНАЛЬНИЙ „ПАТРІОТИЗМ“.

Щойно тепер, перший раз в повоєнних часах, зродужується в цілім консисторі „патріотизм русской школи“. Суть цього „патріотизму“ доглянемо, коли послухаємо, як його розуміє пряшівський владика у своїм „отвертім письмі“ до президента республики. Наводимо в оригіналі:

„Holowna pričina seho počtitelnaho pisma mojeho ne jest denacionalizacija russkaho naroda na Slovakii ž vuščaho“ (sic!) але „v našej Vostočnoj Cerkvi veliku rol' hrajet pri Bohosluženijach — kantor (от де собака зарита. Прим. Ред.); virniki velikimi žertvami vybudovali sebi školy v kotrych by vyučovali takije učiteli, kotory razom budut ispol'ňati i kantorskija funkcii. Ale teper ne možut polučity porjadnaho pivco-učitel'a ibo školy naši, v čisto russkich selach može v 70%-ch vyhološeny za slovacki školy — hdi russkij diplom imijuščij i kantorstvo znajuščij učitel' ne možet vyučovati, ibo značitel'no zniženyj plat dostavajet, roki jemu do penzii ne začisl'ajutsja“.

(Якби не це „але“, могли би спокійно словакізувати, як і дотепер. — Прим. Ред.).

„МЕТЕОР“.

Льоґічно виходить, що коли би рим.-кат. епископи в порозумінні з міністерством шкільництва завели в одній із словацьких учительських семинарій науку канторства для українських учеників гр.-кат. обряду, тоді по думці бажань епископа, була би остаточно вирішена справа нашого шкільництва на Словаччині. Ми аж тепер бачимо наглядно, яку національну еволюцію перебули представники гр.-кат. церкви на Словаччині за 15 літ демократичних засад в республиці та чому наше шкільництво під їх омофором опинилося в такім фатальнім положенні. Пряшівський епископ заявляє публично, що йому не йде про денаціоналізацію нашого народу на Словаччині, а лише про канторство. О, Преосвященний Владико! Ви за сильно задивилися у своїй „русскій ревности“ в епархіяльний „метеор“, про який писало „Русское Слово“ в 30. ч. з 9. вересня 1932 р.: „Особа епископа Новака в исторіи епархіи нашей является заблеснувшим пред очами нашими метеором, который в темнотѣ был свѣтлостію, был помочником, потѣшителем многотерпящему русскому народу, а послѣ войны скоро оставил епархію и виѣхал“, але не „в чужину“, як писав Ваш орган, але до Будапешту, бо чужиною став для нього „многотерпящій русскій народ“ з тою хвилиною, коли його землю залишив останній мадярський жандарм.

А тому знеможений вже до краю своїм „помочником и потѣшителем многотерпящій русскій народ“, запитує Вас прилюдно: **„Куди ведеш нас Владико, во імя Господнє?“**

Після німецького плебісциту.

ГОЛОСИ АНҐЛІЙСЬКОЇ ПРЕСИ

ЛЬОНДОН, 20. 8. ПАТ. Обговорюючи політичні цілі, висловлені в промові Гітлера перед плебісцитом „Дейлі Телеґраф“ пише, що коли такі є справдішні цілі націонал-соціялістичної Німеччини, то можна цьому тільки приплеснути. Відродження господарської сили Німеччини є важливим чинником оздоровлення цілої Европи, а останні заяви виказали, що спроби осягнути ту ціль побільшенням видатків на зброєння зовсім не зменшили, навпаки побільшили промислову кризу в Німеччині.

„Дейлі Кронікль“ підкреслює значіння спадку числа голосів, що заявилися за Гітлером. Одначе всі часописи стверджують, що у висліді голосування Гітлер здобуває в Німеччині абсолютну владу.

„Дейлі Мейль“ запитує, який вжиток зробить Гітлер з повновластей, які тепер має.

„Дейлі Геральд“ стверджує, що вислід голосування не має нічого спільного з дійсністю, додаючи, що справжня опінія німецького народу невідома.

ГОЛОСИ ФРАНЦУСЬКОЇ ПРЕСИ.

ПАРИЖ, 20. 8. ПАТ. За опінією всієї преси, німецький плебісцит не дав таких вислідів, яких дожидали його організатори. Це доказує він нічого і не дає Гітлерові нічого нового.

„Еко де Парі“ стверджує навіть, що Гітлер перервав гру, бо плебісцит мав би значіння тільки тоді, якби його вислід свідчив про зменшення авторитету Гітлера.

„Пті Журналь“ стверджує, що проти Гітлера виявилася досить сильна опозиція у великих містах і промислових осередках.

„Матен“ думає, що популярність Гітлера в масах захиталася, одначе змінилася його політична позиція.

„Фіґаро“ пише: Увесь німецький нарід здивується актом відваги, на який здобулася меншість. Вислід голосування наближить Гітлера до Райхсвери.

Приготовляють безперервний лет з Америки на Україну.

(УП) Як повідомляє українсько-американська преса, український летун Петро Туліґович з Ню Арку задумує відбути весною на другий рік безперервний перелет літаком з Америки на Україну. Він працює вже три роки як фаховий летун в Америці. Туліґович, сам українець, уроженець Америки, має тепер 24 роки. Після лету він поверне назад в Америку і займеться вишколом українсько-американської молоді в модерному летунстві. Власних засобів на фінансування перелету йому не вистане, отже він оподіється, що українське громадянство йому допоможе в цьому ділі добровільними пожертвами.

Протимосковські настрої в совхозах Київщини.

(УП) Московські „Ізвестія“ з 8. ц. м. приносять довшу статтю на повищу тему. Виявилось, що господарка в совхозах Київщини не стоїть на висоті завдань „соціялістичного будівництва“ (читай: московської експльоатації). Директори совхозів і начальники політвідділів явно зменшували дані про урожай, щоби мати змогу задержати хліб для селян. При хлібоздачі допустилися деякі начальники „обману на шкоду держави“, а керовництво трестом покривало ті обмани, чи як там кажеться „протидержавні тенденції“, видаючи розпорядки на шкоду держави. Слідча комісія викрила всі ті „непорядки“ і видала такий присуд: директорові київського бурякового тресту висловити гостру догану за недбайливість при виконуванні пляну хлібоздачі. Вправді його здалобся виключити з партії та зняти з роботи, але за його заслуги для організації тресту вистане йому догана. Дальше порішено виключити з партії та віддати під суд директора совхозу Корійка, а начальникові політвідділу цього совхозу висловити догану та зняти з роботи. Начальникам політвідділів при райгородському та андрушівському совхозі висловлено гостру наґану за невиконування обовязків. І все те кари на українців за „протидержавні тенденції“.

Московська пропаґанда і голод.

(УП) Анґлійська преса займається в останньому часі положенням на Україні. Анґлійці з природи річи є дуже недовірчивий нарід і мусять про правдивість чогось найперше переконатися, щоб аж повірити. Анґлійська опінія поділилась на дві частини. Ліва частина обстоює за большевиками і вірить большевицьким сплетням про те, що голод на Україні це німецька видумка. Права частина ставиться до большевицьких звідомлень з застереженям і на основі своїх інформацій переконана, що голод є, хоч частинно й вона ще сумнівається в це. З цього бачимо, як далеко стоїть анґлійська опінія під большевицьким впливом.

На Совітській Україні.

ЗА СКРИПНИКА ВИКИДАЮТЬ ЩЕ Й ТЕПЕР З ПАРТІЇ.

У київських „Вістях", органі Всеукр. Центр. Вик. Комітету, з дня 16. серпня ц. р. читаємо між іншими такий заголовок: „Націоналіста-дворушника виключено з партії". А під цим вимовним заголовком бачимо ось який текст: „Минуле критика Овчарова — антипартійна націоналістична діяльність. Перебуваючи на роботі особистого секретаря Миколи Скрипника, редактором журналу „Критика" — він був оборонцем і пропагандистом націоналістичних поглядів Скрипника. Його твір „Скрипник і радянська література" — суцільний наклеп на ленінську національну політику партії. Після суворої догани з попередженням Овчарова надіслали на низову роботу, щоби він на практичній роботі довів щирість свого розриву з націоналістами й відданість генеральній лінії партії. Останнім часом Овчаров працював секретарем партійного комітету славгородської М. Т. С. Але на цій роботі він не довів своєї відданості партії, не мобілізував комуністів і безпартійних працівників Моторно-Тракторних Станцій на ліквідацію проривів, ігнорував соціялістичне змагання та партійне виховання членів і кандидатів партії".

Далі читаємо, що в часі чистки Овчарова з партії викинули. З цього бачимо, що дух Скрипника ще не викорінений і не зліквідований у кавах КП(б)У. Скрипниківців далі переслідують дивним дивом за націоналізм, так немов би Скрипник був колинебудь націоналістом.

ЯК БОЛЬШЕВИКИ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ПРИЗОВ ДО ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

У „Вістях" з 15. серпня читаємо на тему призову до лав червоної армії таке:

„8. серпня у „Вістях" оголошено наказ Народного комісара оборони Союзу РСР про призов до лав робітничо-селянської червоної армії громадян народження 1912 року. Вся підготовна робота, як і саме проведення призову — важливіша політична кампанія. Йдеться бо про проведення такої підготовної роботи, якаб забезпечила поповнення лав славетної червоної армії гідними синами нашої великої, могутньої соціялістичної батьківщини.

„Одним із важливіших завдань у підготові до призову є організація справи так, щоб до лав червоної армії не потрапив жаден клясово-чужий елемент.

„Червоноармієць — син трудового народу. Це значить, що тільки пролетарі колгоспники, трудящі, заслуговують на право носити велике, почесне і відповідальне звання червоноармійця, що тільки їм можна довірити зброю оборони нашої соціялістичної батьківщини.

„Складання списків, їх ретельна перевірка — відповідальніша робота. Тут всі організації і, насамперед, місцеві ради повинні виявити велику пильність. Треба зрозуміти, що тільки за умов дуже ретельного підходу до кожної кандидатури, за умов високої революційної пильності, залучення широкої громадськості можна забезпечити, щоб жаден чужак не потрапив до лав червоної армії.

„Червоній армії потрібне письменне поповнення. Молодий робітник, молодий колгоспник, трудящий, прибувши в червону армію, повинні бути підготовані так, щоб в найкоротший час опанувати високу і складну техніку зброї оборони Радянського Союзу. На цей бік справи, — на ліквідацію малописьменності і неписьменності, — треба звернути, отже, особливу увагу. Час, що залишився до початку призову, дає цілковиту змогу багато дечого зробити в цьому напрямку.

„Червоній армії потрібне фізично-здорове поповнення. Насамперед йдеться про охоплення маси призовників нормою значка „ГПО". Але ясна річ, що не зважаючи на великий інтерес до здачі норми на „ГПО", самопливом така справа не дається. Тут треба розгорнути велику розяснювальну, організаційну роботу, треба мобілізувати на цю справу відповідні сили. А сили ці є в кожному районі, в кожному місті.

„Торік ряд районів надавали ряду призовників місця до санаторій, до будинків відпочинку. Цю практику треба застосувати і цього року, з тією лише відміною, щоб вона набрала ширшого розмаху. Там, де є можливість, можна, скажімо, організувати спеціяльні одноденні будинки відпочинку. І ряд інших можливостей можна і треба використати.

„З досвіду минулих років видно, що в окремих місцях місцеві радянські органи не виявляли потрібної уваги до таких питань, як організація і устаткування призовних пунктів, утворення червоних кутків тощо. Окремі райвиконкоми і міськради при тому виходили з того, що обладнання призовного пункту, справа, мовляв, військомату. Безперечно кожен військомат тут, як у всій підготовній роботі, так і проведенні призову, повинен проявити максимальну ініціятиву і організованість. Але підготова до призову в усіх її деталях — справа не тільки військоматів. За підготову до призову відповідають і партійні, і радянські, і професійні, і комсомольські організації.

„В кожному колгоспі, селі, на кожному підприємстві треба широко пояснити призовникам і їх родинам про ті пільги, які надаються родинам червоноармійців і про ті заходи, які вживають радянські органи до осіб, що порушують закони про пільги родинам червоноармійців.

„Жадна армія в світі не оточена такою любовю, такою увагою міліонів трудящих, як наша рідна червона армія. Воно цілком зрозуміло. Наша армія — армія диктатури пролетаріяту, армія, яка захищає інтереси країни будованого соціялізму, яка бере найактивнішу участь в соціялістичному будівництві.

„Підготуймо молодого пролетаря, колгоспника, трудящого, які підуть до лав червоної армії, до прийняття на себе великого звання червоноармійця соціялістичної батьківщини. Кожен з них, ідучи до лав червоної армії, повинен добре зрозуміти, що він дістає велику честь носити звання червоноармійця, що на нього покладаються відповідальні і почесні завдання в боротьбі за справу соціялізму, якою керує наша комуністична партія, наш вожд товариш Сталін".

Читаючи повищі рядки треба собі усвідомити, що большевики не тільки так пишуть, але й так роблять. У них червона армія тепер у центрі уваги передовсім з огляду на назріваючий конфлікт на Далекому Сході.

Український фармерський зїзд в Америці.

(УП) З Америки повідомляють, що там у фармерських колах ведеться тепер дискусія над скликанням спеціяльного українсько-фармерського зїзду та заложення станової фармерської української організації, яка заступалаб станові інтереси фармерів. Число українських фармерів сягає до кільканацять тисяч. Точно невідомо, скільки їх є. Такий фармерський зїзд мав би також завдання, сказати українському громадянству, скільки українських фармерів є в Америці. Загально панує думка, що більшість українців в Америці займається промислом і торговлею, а значно менше рільництвом.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 22. СЕРПНЯ 1934.

НИКУЛАЄ ДОРІАРКУЛ. 5)

ЗІ СТОЛИЦІ СТЕПАНА ВЕЛИКОГО

(Докінчення.)

VII. ГАДЖҐАДАР.

Ідемо до Гаджґадару. Веде нас п. Давид Ґрінберг, мій сусід, купець, зовсім на жида не схожий. Високий, голений, як сам Вільсон.

Ідемо полями. Гарні жита і пшениці. Кукурудзи вже сапають. Ясна весняна днина. Жайворонки співають. Ідемо і йдемо, а Гаджґадару віде не видко.

— Деж той Гаджґадар, пане Ґрінберг?

— Зараз буде, зараз, — відповідає.

Ідемо ще пару хвилин. Поле всюди рівнесеньке. Аж тут нараз наче яма, балка, а в ній церква. Приходимо ближче. Церква обведена муром і ровом і валом, наче твердиня, достоту так само, як та перша вірменська церква „замка" з того боку, на півночі від Сучави. Певно колись тут скривались вірмени перед турками. Заходимо на подвіря, — отворила нам вірменка, низька, чорна, мов циганка, з великим носом, не конче красуня. Надійшов і її чоловік, молодий німець, отворив нам двері від церкви, увійшли ми до середини... Багацтво... Грубо золочені візантійські образи... А які золотисті фелони!.. Все нам пояснює п. Ґрінберг.

Я питаю німця, як йому тут живеться.

— Ой, тяжко, — каже. — Тепер усюди біда. Я сам шлюсар, але роботи ніде не можу найти. От живемо тут і біду[є]мо.

— А діти у вас є?

— Дасть Біг. Що іще з дітьми серед такої нужди почати? А то всьому, всій тій страшній нужді винні ті проклятущі жиди!..

Пан Ґрінберг обертається до нас, усміхається і каже:

— Богослуження тут, у Гаджґадарі, відбуваються тільки раз у році, а саме на Зелені свята, коли то сюди зїздяться вірмени з цілої Великої Румунії, моляться тут, сповідаються, покуту відбувають, ягнята ріжуть і Богу жертвують... Варто це бачити...

— Так, так, — каже німець. Варто сюди приїхати на Зелені свята.

Даємо німцеві бакшіш, прощаємось і вертаємося до Сучави.

VIII. БУРДУЖЕНИ

Зараз за річкою Сучавою — Бурдужени. Нема більше, як три кільометри. Річка Сучава творила до листопада 1918 р. границю між Австрією та Румунією. Отже на лівому березі Молдова, а на правому Буковина. Місто Сучава лежало на самій границі. Мешканці її робили колись маєтки на контрабанді. А тепер тут богачів зовсім не видко. „Мешіґе Шоц" зійшла на пси. Чому Сучаву зовуть таки свої, ті від нашої гіри, „Мешіґе Шоц", я не знаю.

А онде за Бурдуженами у Молдові той жовтий беріг це поклад лесу, глини навіяної вітром, а на тому лесі утворився незвичайно врожайний чорнозем, такий, як у нас, на Україні.

Цей вал і міст на Сучаві будував наш земляк, інжинір Гриць Гарасимович.

Цей такий гарний залізничий дворець румуни поставили на границі австрійцям на показ. — Ось бачите, ви, австрійці, які у нас двірці кладеться! — А недалеко двірця оті великі будинки це різні, в яких різали молдовських воликів, а їх мясо вантажили на залізницю і до Відня відсилали.

Передмістя Бурдужен це звичайне наше бідне буковинське село. А може ще бідніше. При вході до містечка коршма, а близько неї памятник „Монументул ероільор кизуць ин рязбой мондіял", а на памятнику виписані імена і прізвища тих героїв, уроженців Бурдужен, що впали у всесвітній війні за Велику Румунію: Васіле Заіц, Іцік Шнеберг, Петре Карпюк, Мордко Айзенштайн, Берль Хайкер, Сруль Дальфен і т. д., більше жидівських імен і прізвищ, як нежидівських. Чому це так? Бо за Велику Румунію мусіли жиди воювати у першій боєвій лінії... Тому їх тільки попадало.

Ідемо дальше. „Кирчума ля рай" (коршма з раю). Але то вже як будемо вертатися. Низенькі, обдерті домики з бідними, брудними, жидівськими крамничками. Запрошують нас до середини: „Пофтім, домнільор, пофтім..." (Просимо, панове).

Неділя. На вулиці стоїть громада дівчат. Про щось веселого собі оповідають, бо сміються, на ціле горло сміються...

— Семене, ти чуєш, по якому вони говорять?

— Та як не чую? По українськи...

Не вірить Семен своїм вухам, приступає ближче до дівчат...

— Добрий день вам, дівчатка!

— Дай вам, Боже, здоровля!

— А ви відки, дівчатка?

— Ой, ми з далека...

— Відки?

— Геть із далека, відповідають дівчата хором і регочуться: ха-ха-ха...

— Залиши, Семене! Вони тутешні, бурдуженські. Бурдужени, українсько-жидівське містечко.

— Яб у це не вірив, колиб сам того не бачив. Таж це Молдова, стара Румунія... А ті пигани всюди трублять і трублять, що Буковину заселюють тільки самі румуни і трохи зукраїнщених румунів... А хтож їх тут, у Бурдуженах, зукраїнщив?..

— Оповідав мені сам Іларіон Березницький, румун з Гатни, професор румунської мови в гімназії Степана Великого в Сучаві, що під самим Романом, містом у Молдові, є села, де румуни говорять по українськи... Вартоб це ближче розслідити...

— Аж під самим Романом? А хтож їх там зукраїнщив?

Ідемо дальше „Кирчума ля кольцу весель" (коршма у веселому кінці).

Переходимо попри чоловіків, жінок, дівчат, дітей, — усі говорять по українськи. Нема вже

Москва пробує себе ратувати.

Чим більше Москва почуває себе загроженою зі всіх боків, тим більшою стає московська рухливість в Европі й поза нею. Найбільше рухається московська дипльоматія й ГПУ. Назовні це помітно через заключення ріжних пактів ненападу, військових порозумінь, взаємних похвал заприязнених держав, а головно у збільшеній активности московських розвідчих експозитур в Европі. Все це робиться зі зненавидженими буржуазними державами, яким ще недавно предсказувалось кінець при вибуху пожежі світової революції. У парі з тим йде також робота експозитури московського уряду, комінтерну. Дипльоматія працює над створенням єдиного промосковського фронту в Европі в області політики, а комінтерн хоче створити такийже духовий фронт при допомозі культури большевизму. Одна праця йде нерозлучно з другою і цілі їхні однакові забезпечення московської імперії від розпаду на її складові національні частини.

Дипльоматична активність Москви прямує до повного забезпечення західних границь московської імперії перед можливою військовою інтервенцією. Діяльність комінтерну має за ціль нібито боротьбу з фашизмом, а в дійсності також ослаблення протисовітського европейського фронту, чи інакше кажучи також забезпечення західних границь московської імперії перед можливою військовою інтервенцією.

З Франції почала Москва свою дипльоматичну роботу, використовуючи надзвичайну боязнь французів перед німцями. Настрашили Францію, вималювавши їй на стіні націонал-соціялістичного німецького чорта. На полі політичному вже постановлено єдиний французько-московський фронт. Рівночасно з тим встановлено також у Франції і внутрішний єдиний фронт марксизму, нібито для боротьби з фашизмом. У дипльоматії розтягнено сіти на інші держави, ворожо наставлені Москві. В діяльности комінтерну зроблено те саме. І тут починаються труднощі московської роботи.

До дипльоматичного фронту втягнено й Англію і під її омофором заставлено сіти на інші держави. Зате не вдалось втягнути Англію до комінтернівського московського фронту, як це сталось у Франції, де обєднались комуністи й соціялісти в один фронт, не зважаючи на ріжницю в догмах. За посередництвом компартії Англії запропоновано англійській робітничій партії створення єдиного фронту проти фашизму. Ця пропозиція не найшла відгуку в Англії просто тому, що Англії не загрожує фашизм. Англійці зрозуміли ціль тої московської політики, яка мала і має своїм гаслом здавна: Матушка Расея всьому міру галава. Англійці також мають давне своє гасло: Пануй Британіє над усім світом. Тут почались невдачі Москви. Англійське робітництво дбає, щоби забезпечити собі панування над світом і не виказує найменшої охоти підпорядковувати себе Москві так, як це зробили французькі марксисти. При такій постановці справи стає яснішою роля Англії як протектора французько-московського братання та втягування у цю систему й інших держав Европи. Те, що для Франції є ціллю, вважається в Англії лише тимчасовою тактикою. Це виходить найкраще зі становища Англії в так званому проекті східного Льокарна, в якому вона займає місце батька, що старається погодити розсварених дітей. Їй треба уговкати поденервованих французів та взяти за чуба Москву, Німеччину та Польщу.

По невдачі в Англії кинулась Москва творити такийже фронт і в інших европейських державах. Тепер помічається московська рука в Швайцарії. І там комінтерн веде свою роботу над створенням єдиного марксистського фронту проти фашизму. В парі з тим йде дипльоматична робота московських агентів або їх трабантів-союзників над обробленням публичної швайцарської опінії в напрямі признання московської червоної імперії. Москві залежить більше на тому, щоб Швайцарія не ставила перепон при вступі Москви до Союзу Народів. І швайцарську публичну опінію взяла Москва тим, що намалювала на стіні двох чортів, італійського фашистівського та німецького націонал-соціялістичного. Привязання швайцарців до демократизму дає їм змогу без критичного розбору справи вважати Францію за остою демократизму і волі. А що Франція пішла на московську вудку, то не треба сумніватися, що туди само піде й Швайцарія вже по інерції, якщо в народі не пробудиться здоровий самозберігаючий національний інстинкт. Москва здає собі з тої спорідненості Швайцарії й Франції справу і відповідно до того працює, втягуючи Швайцарію до свого воза.

Під покровом Москви йде тепер у Швайцарії робота над створенням єдиного промосковського марксистівського фронту. Комінтерн визнає нібе вже свого давного найзавзятішого ворога соціялдемократію. Автоматично оба контрагенти маркують, що вони досі у суті нібито в нічому не ріжнилися. Автоматично припиняється боротьба за паперові догми, які були досі святими в обох чинників. Нащож було досі грати комедію, на це питання відповіді ніхто не дає.

Вся ця робота Москви в Европі має ще й іншу сторону. Досі було так, що деякі відлами марксистів всежтаки вважались чинником національної політики держави. Від тепер деякі з них перестають бути таким чинником, а стають по суті чинником інтернаціональної, чи краще московської політики.

Через такеж зручне московське потягнення Швайцарія правдоподібно не буде ставити перепон у принятті Москви до Союзу Народів, хоч частина швайцарської преси висловлюється гостро проти того, покликуючись на такі „високогуманні“ діла Москви, як плянове виголоджування України, масові висилки на певну смерть на північ та масові розстріли у льохах ГПУ.

На кого прийде черга по Швайцарії, невідомо, бо майже всі інші держави Европи відгородились від того московського комунізму.

сумніву, що Бурдужени заселюють українці.

Заходимо до якоїсь кращої коршми. При головному столі сидять горожани Великої Румунії, трохи потроєні, як видко з їх лиць та очей. Сідаємо з боку. Кажемо й собі подати пляшку вина. Наливаємо собі до шклянок того Божого напитку і цокаємось... Аж тут устає від великого стола румун, приступає до нас із чаркою в руці і каже по українськи: „Дайте, нехай і я з вами цокнуся! — Ми зараз по вашій бесіді пізнали, що ви наші люди... Дай вам, Боже здоровля!...“

З Бурдужен до Іцкан нема більше, як чотири кільометри. Між цими обома стаціями є подвійний шлях. Другі шини від Бурдужен до Іцкан забиті порожніми ваґонами, так само, як між Неполоківцями та Лужанами, між Жучкою та Садагурою. Я йшов залізничим шляхом з Бурдужан до Іцкан, і читав написи на тих ваґонах, — усе там є тільки: **Essen, Düsseldorf, Köln, Breslau** або **Magyar Allamvasutak** або **K. k. Nordbahn** чи **K. k Westbahn** чи **K k. priv. Südbahn**, а навіть на кількох ваґонах я бачив крейдою написане: УНР — Якусь скількість ваґонів залишили тутки центральні держави, а більшість ваґонів заграбили вони, ці переможці, на Угорщині, як її ратували від Белі Куна. А ваґони з написами „УНР“ попали їм у руки тоді, як їх славний ґенерал Залік заняв наше Покуття, помагаючи своїм союзникам. Чиж не оголошував тоді полковник Ровінару, шеф штабу ґенерала Заліка, по черновецьких газетах: „Добича з Покуття була велика?“...

— А чи ти знаєш, що то значать на ваґонах букви „C. F. R.“?

— „Кіле *фирати* ромини“ (Дороги залізні румунські)...

— Ні, це „кіле *фурати* ромини“... (фирати — залізні, фурати — крадені).

— Ой, це справді „кіле фурати ромине ин ризбой монзіяль“ (у світовій війні).

— Або чи не влучно зовуть вони війну своїм латинським словом „ризбой“?

Пересунений речинець позички Рідної Школи.

Як відомо, Загальний Зїзд Рідної Школи рішив звернутися до всього українського громадянства з домаганням зложити 250 тисяч зол. позички Рідній Школі на довжні грамоти по 25 зол. Як останній речинець для повної 25-золотової вплати був визначений 31. липень 1934 р.

Тому, що деякі громадяни зачали в пізнішому речинці вплачувати рати на позичку Р. Ш., яку вони підписали, а деякі щойно тепер мають змогу підписати зобовязання на позичку Р. Ш., Головна Управа постановила визначити останній речинець для вплати позички Р Ш. *на 31. жовтня 1934 р.* Тим чином кожний, хто ще не підписав позички Р. Ш. може підписати без остраху, що спізнить речинець.

Пересунення речинця позички *уможливлює також збірні позички селянам*, які жалілися, що дотеперішній речинець позички припав якраз на передновок.

Це рішення вийде також на користь тих громадян, які підписали позичку Р. Ш., але не в силі сплатити її в повній висоті до 31-го липця 1934. р. і наслідком того їх дотеперішня вплата припала би не на позичку, а на добродійний даток без права до звороту.

Сподіємося, що Українське Громадянство прийме з вдоволенням це рішення й масовою підпискою та точними вплатами рат заповнить правильну діяльність Рідній Школі.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

Анкета крамарів і книговодів у Львові.

В дні 29. червня ц. р. відбулася анкета крамарів і книговодів підльвівського району з таким порядком нарад: 1) збут збіжа, 2) стан боргів по 28. VI. ц. р., 3) перегляд лядових боргів, контових книг і ліквідаційних книг.

Присутні 83 особи з 36 кооператив і представник Р. С. У. К. інсп. Дуткевич.

Інж. Еліяшевський реферував про збут збіжа. Збут цей ще добре неваладнаний. На це потрібний капітал, який лежить у лядових боргах. Кожна кооператива повинна створити збіжевий відділ зі збіжевим фондом.

Інсп. Дуткевич обговорив докладно справу боргів. Кооперативи: Діднлів, Есрщовичі, Глуховичі і Дмитровичі зовсім не мають боргів. Вісім кооператив не припинило боргування, але повинні це зробити якнайскорше, бо боргування веде до руїни кооперативи.

Над обома рефератами відбулася широка дискусія.

Страшна стріча з медведем.

Іван і Катерина Полячики з Головецька, біля Сколього збирали в лісі гриби і зустрілися з медведем, який кинувся на них. Іван мав сокиру в руках і почав боронитися. Медвідь покусав його по руках, так, що той випустив сокиру з рук. Тоді медвідь обнюхав його жінку, яка тимчасом зімліла, і вирвав їй кусень тіла з уда. Покусаних відставили лісві робітники до Головецька, звідки перевезли їх до Сколього, де перевязав їх лікар, а звідтіля до стрийського шпиталю. Стан їх є грізний.

Правні поради.

Новий кодекс про зобовязання.

VIII.

ПОЗИЧКА.

Позичка це договір найменше двох осіб, за основі якого віритель дає довжникові означену кількість грошей (краевих або закордонних) або інших предметів (товарів, збіжжа), а довжник обіцює віддати йому їх. Коли довжник позичив гроші, обовязаний віддати в означеному речинці таку квоту, яку позичив. Колиж позичив збіжжа або інші предмети, обовязаний віддати таку саму кількість і того самого роду та якости теж в означеному речинці.

КОЛИ ДОГОВІР ПОЗИЧКИ ЗАКЛЮЧЕНИЙ?

Новий закон постановляє, що договір позички буває заключений з хвилиною самої згоди вірителя, а не аж з хвилиною виплати грошей довжникові. Ця постанова закону має важливе значіння, бо довжник на основі самої згоди вірителя може приневолити його судовим процесом позичити гроші або заплатити відшкодування.

КОЛИ ДОГОВІР ПОЗИЧКИ ТРЕБА СПИСАТИ НА ПИСЬМІ.

Засадничо договір позички можуть віритель з довжником заключити устно або письменно. Одначе вже позичку понад 250 зол. закон вимагає списати на письмі. Якби договору не списали на письмі, позичка буде важна. Але віритель і довжник можуть мати такі клопоти: Віритель у судовім процесі не зможе без згоди довжника покликати свідка, який ствердив би, що довжник позичив таку-то квоту грошей і приобіцяв платити відсотки. І ось коли довжник заперечить, що не позичав грошей, віритель має клопіт з доказом, що гроші позичив, бо без згоди довжника суд не буде слухати свідків вірителя.

Знову довжник не міг би навіть судовим процесом приневолити вірителя виплатити йому нпр. умовлених 300 зол., коли не має списаного договору з вірителем на письмі. Такі трудноші можуть виринути тепер для вірителя і довжника при позичках понад 250 зол., коли договору не списали на письмі. Тому при грошевих позичках понад 250 зол. довжник повинен підписати вірителеві посвідку, що гроші дістав і приобіцює їх віддати за пів року, або за рік з означеними відсотками. Коли віритель згодився позичити гроші, але не виплатив їх негайно довжникові, тоді довжник повинен домагатися від вірителя посвідки, що він согодився дати йому позичку. І ось якби віритель не виплатив позички в означеному речинці, тоді довжник може до 6-ох місяців від заключення договору судовим процесом домагатися виплатити позичку або відшкодування (стаття 133).

ДОВЖНИЙ СКРИПТ

Такий договір позички можуть віритель з довжником списати в адвоката, означити всі умовини позички, висоту відсотків та означити речинець звороту. Це є **довжний скрипт**

ВІДСОТКИ.

Віритель може позичити гроші за заплатою відсотків або без них. Коли при згоді з довжником не було балачки взагалі за відсотки або віритель виразно згодився позичити гроші без відсотків, тоді **позичка буває безпроцентова. Віритель може вимагати від довжника найбільше 12 проц. річно. Більші відсотки є вже лихвою. Банки можуть брати від позичок тільки 9 проц. Коли віритель застеріг собі відсотки, тоді довжник платить законні відсотки, які устійнені тепер на 10 проц.**

ПЕРЕДАВНЕННЯ ВІДСОТКІВ.

Коли довжник не платить відсотків, умовлених або законних, а віритель не домагається їх заплати, **тоді вони передавнюються по 5 роках,** а не як дотепер по 3 р. (стаття 282).

СПЛАТА ПОЗИЧКИ.

Віритель з довжником можуть означити точно час звороту позички або ні. Процентову позичку довжник може сплатити тільки в означеному речинці, хіба що віритель згодиться приняти гроші скоріше. Безвідсоткову позичку може довжник сплатити теж скоріше себто перед означеним речинцем. Коли речинця сплати позички не означено, **тоді довжник має сплатити позичку до 250 зол. за місяць від виповідження; позичку понад 250 зол. до трьох місяців.**

СПЛАТА ДОВГІВ У ЧУЖІЙ ВАЛЮТІ.

Сплату довгів, затягнених у долярах, франках і т. д. управильнює декрет президента з дня 12. червня ц. р. (Д. З. ч. 59. поз. 509), який обовязує від 7. липня ц. р. Найважніші постанови цього декрету такі:

Всі довги, затягнені у чужих грошах (долярах, франках і т. д.) **і платні у Польщі, довжник може заплатити польськими золотими** (стаття 1).

ДОВГИ В ЗОЛОТІ.

Багато довжників зобовязалося сплатити свій довг долярами, франками в золоті, або після рівновартости золотого доляра чи франка. Ці довги теж сплачується польськими золотими і то або на підставі курсу золотого франка, але вже паперового, а не золотого доляра. Чому? Декрет каже, що сплата довгу в чужій золотій валюті залежить від законів тієї чужої держави, в якої грошах затягнено довг (стаття 6). Якже цю постанову треба розуміти?

У багатьох державах є тепер паперові гроші, як ось у Злучених Державах, В. Британії, Японії і т. д., хоч два-три роки тому були там ще гроші з підкладом золота. Нині в Злучених Державах всякі довги в золотих долярах сплачують паперовими долярами, „доляр за доляра“. Тому теж довжник у Польщі обовязаний сплатити свій довг, затягнений долярами в золоті, паперовими долярами. Одначе вже довг у золотих франках довжник сплачує або польськими золотими або паперовими франками, але по курсі золотого франка тому, що у Франції, Швайцарії і Бельгії гроші мають підклад золота.

ВЕКСЛЕВІ ДОВГИ.

Векслеві довги в чужих грошах, нпр. у долярах, затягнені перед днем 7. липня ц. р. довжник може сплатити:

1) долярами в такій сумі, яку довжник позичив, але без ніякої доплати внаслідок спадку доляра між днем, в якому віритель міг домагатися заплати довгу і днем, в якому довжник дійсно платить свій довг;

2) польськими золотими, але по курсі доляра з того дня, в якому був обовязаний довг заплатити, але його тоді не заплатив, тільки кілька днів пізніше. Таким чином векслевий довг у долярах найкраще сплачувати долярами, бо при сплаті польськими золотими довжник мусів би доплатити ріжницю курсу доляра внаслідок його спадку.

Різький протест Японії.

ЛЬОНДОН, 20. 8. П. А. Т. Кореспондент Райтера повідомляє з Токіо, що японський уряд запротестує перед большевицьким урядом проти оголошення в дні 18. серпня ц. р большевицькою агенцією ТАСС проектованих цін купна-продажі та інших подробиць з переговорів про східно-китайську залізницю.

АРЕШТУВАННЯ У ВАРШАВІ.

Польська преса повідомляє, що поліція арештувала в понеділок, 20. серпня ц. р 18 членів народово-революційної організації у Варшаві за протидержавну діяльність між студентами і безробітними. Між арештованими є один учник, шістьох студентів, шістьох безробітних, трьох робітників, один урядовець та одна урядничка. Одночасно поліція перевела ревізію в адвоката Вітолда Росьцішевського при вул. Оринацькій, в якого найшла обтяжуючий матеріял. В його помешканні поліція арештувала ще шістьох членів і враз з адвокатом відставила до арешту

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 22. СЕРПНЯ 1934.

ПЕТРО МЕЧНИК 3)

ПСИХОТЕХНІКА

й її роля у професійному порадництві.

§ 5. Завдання психотехніки.

Психотехніка має две головні завдання:

1) Устійнити, який психофізичний хист необхідний у даному званні, це значить, психотехніка має розслідити й під психольогічним оглядом докладно пізнати працю й усі умовини, серед яких та праця в поодиноких професіях доконується, — і має на основі цього розсліду подати вірну й повну характеристику цих професій. Є це т. зв. **психольогічна аналіза фахів, професіознавство, або професіографія.**

2) Психотехніка має випрацювати доцільні методи, щоб розслідити й ствердити всі психофізичні здібности і нахили одиниці з тою метою, щоби було можна спрямувати цю одиницю до найбільше відповідної для неї праці.

Розсліджуючи психофізичну структуру одиниць для оцінки їх працездатности, психотехнік має вирішити:

а) котрі зпосеред кандидатів до якогось наміченого звання є з огляду на своєрідні психофізичні риси придатні до **цього** звання,

б) до **якого** звання взагалі якась одиниця найкраще надається. В першому випадку буде **це селекція** або **конкуренційний добір,** — у другому: **вибір фаху, або фахове (професійне) порадництво*).**

II.

ПСИХОЛЬОГІЧНА АНАЛІЗА ФАХІВ (ПРОФЕСІОГРАФІЯ).

§ 1. Методи професіографії.

Питання: Чи дана одиниця надається до виконування якогось фаху, а далі до якого саме фаху вона найкраще надається, можна вирішити позитивно тільки тоді, коли знаємо докладно, які психофізичні прикмети потреба до виконування праці в даному фаху, до якого та одиниця наставилася, — а далі, які вимоги ставлять до працівника інші фахи, зпосеред котрих мається підібрати найбільше підхожий для психофізичної структури тієї одиниці. Найти психольогічну характеристику професійних занять — річ нелегка.

У випадку фахової **селекції,** себто вибору зпоміж більшого числа зголошених кандидатів до одного якогось конкретного роду праці, пр. до шоферства, справа ще не така дуже складна. Психотехнік має перевести психольогічну аналізу одного фаху, а саме шоферства, після психотехнічного розсліду їх придатности до вимог цього фаху, — вибрати тих, що цим вимогам відповідають. Але там, де петент шукає в психотехніка поради, **до якої праці** він **взагалі** надається, справа ускладнюється настільки, що після перевірки своєрідних здібностей петента треба знати психольогічну характеристику **всіх,** або бодай **великого числа фахів,** щоби хист петента узгіднити з відповідною для нього працею.

А треба мати на увазі, що ріжних родів професійних занять є між людьми дуже багато. Так пр. німецька статистика професійних занять ще з 1907 р., обіймає кругло 14.000 назв, що їх підтягнено під 218 родів професій, 26 професійних груп і 6 головних ділів*). Займатися ближче основою цього поділу нам нема потреби. Всежтаки було би цікаво знати, якою дорогою психольогія устійнила характеристики бодай важніших і найбільше поширених фахів. Для загальної орієнтації згадаю тут кілька метод з тієї ділянки.

До посередніх метод належить м. і. отся: Працівників якогось конкретного фаху ділимо на дві групи: найліпших і найгірших. Відтак перевірюємо психольогічно їх індивідуальні здібности. Коли виявиться, що ціла група найліпших робітників має риси якогось високорозвиненого елементарного хисту або нахилу тоді, як саме того хисту або нахилу не достає у робітників другої групи, робимо висновок, що саме ця елементарна диспозиція стоїть у причиновому звязку з виконуванням праці в тій професії. Зате такі прикмети, що в обох групах знайдуться в однаковій силі, не мають очевидно ніякого впливу на висліди й успішність їхньої праці. (Далі буде.)

*) Poradnictwo zawodowe, Berufsberatung. L' orientation professionelle.

*) Baumgarten. o. c. стр. 106.

НОВИНКИ

— **Редакційні вісти.** Дня 20-го серпня вернув з відпустки головний редактор нашого щоденника **Василь Мудрий** і приступив до праці в Редакції.

— **З приводу пятьліття смерти** Якова Процюя, б. адміністратора „Діла" відправиться в середу, 22. ц. м. в год. 8. ранком заупокійне богослуження в церкві св. Юра у Львові.

— **Нова програма науки в середніх школах.** У звязку з новим шкільним роком міністерство освіти видало низку розпорядків для середніх і загальних шкіл. На початку шкільного року у всіх вселюдних і середніх школах відбудуться викляди про пок. міністра Бр. Перацького. Задля цього видано окремі брошури. Середні школи одержали пригадку в справі приписаних шкільних одностроїв, які обовязують від початку шкільного року, з винятком плаща. Крім того міністерство виладило нову програму навчання для середніх шкіл 4-клясового типу. Хоча реформа обіймає покищо тільки дві кляси, буде оголошена змінена програма навчання для всіх кляс. Разом з програмою появиться інструкція про нові пляни занять.

— **Похорон убивника дир. Бабія** відбувся 19. ц. м. Як відомо, при його арештуванні після атентату знайшли при ньому документи на імя Павла Савчука. Після його смерти тіло його віддано лікарській секції, опісля разом з 18 іншими секціонованими вивезено на Янівський цвинтар. Тіла всіх 19 секціонованих зложено у спільному гробі.

— **Львівська хроніка.** На залізничому шляху біля личаківського двірця знайшли тіло 21-літнього шевського челядника Тад. Ціборського з раною на голові. Він був глухий і можливе, що не чув гуку льокомотиви, яка його убила. — На мечу Погоні з Варшавянкою один грач зударився з грачем варшавської дружини Павлюком і зломав йому ногу. — Підчас того самого мечу впав з недалекого дерева 15-літній ученик Осип Гувер і зломив собі хребетний

ВІДГУКИ ДНЯ.

За потіхою.

Кожний раз, коли тільки виїзджаю зі столиці на провінцію, маю надію, що стріну когось веселого, когось задоволеного. Щоправда Львів не така дуже столиця, а Куликів не така дуже провінція, але так воно пишеться і говориться, то й я так уживаю.

Виїздив я передучора і думаю собі: хоч і збіжа дешеве, хоч і цей рік недобрий на врожай, то все таки „там" веселіше як „тут.

Не має людина стільки нагоди попсувати собі нерви, а відома річ — гумор з нервами дуже звязаний. Певно збіжа і град вибє, і суша звялить, і дощ замулить, але це все жура, що не нищить так нервів як одна коротка розмова на тему наших відносин, обставин, чи стосунків. А ще до того „перші", яких село не має, і багато-багато іншого.

Поїхав я передучора...

Стрінув одного знайомого, другого, третього і ні один не всміхається.

Аж як я сказав, що їм ліпше на селі ніж нам у місті, тоді аж зареготались.

— Кажете нам ліпше... І ви ще кажете? Пенсіоністи!? Що так дешево купуєте наші продукти, що живете в великім місті, де хтонебудь не може до вас присіктись... Розповіджте щось потішаючого.

І я що можу — розповідаю. Про ріжні наші сподівання, про ріжні знаки на землі, про ріжні отверті листи... А вони тільки рукою махають:

— Маєте що справді потішаючого, то кажіть.

Мовчу, бо не маю.

І вони не мають.

Що не запитати — все „ет".

— Кооператива?

— Ет!

— Читальня?

— Ет!

— Відносини?

— Ет!

— Врешті сам додумуюся до потішаючого.

— Як я їхав до вас, то бачив біля „могили борців" цілий гурт людей. Всеж таки можна радіти, що народ так...

— Можете радіти коли хочете, але я ні.

— Чому?

— Бо завтра на мене черга. Що дня стоїть там десять людей, а що ночі двайцять.

— А я думав...

— Не говорім про те. Стіни в мене ненадзвичайні...

Перестаємо загалом говорити і тільки думи думаєм.

— Маєш тобі! — думаю я. — Приїхав на село побачити когось задоволеного, когось усміхненого...

— Пізно вже. Хіба підемо спати?! — каже знайомий.

— Випадає — кажу я.

І йдемо.

Тоді сходить до нас одна потіха, яку ще можна мати на селі — тиша.

Ні не одна!

Має село ще другу...

Показували мені листок з вишні на якім є відбитка вужа.

Хотів, кажуть, якийсь хлопець забити гадину, а вона людським голосом до нього: „Не бий мене, я тобі щось обявлю". І зрадила йому, що як на вишневих листках буде її взерунок, тоді прийде кінець світа. Саме цього року показався на листю знак вужа.

Все таки чимсь потішають себе люди на селі...

Галактіон Чіпка.

стовп. — На вул. Льва Сапеги 50-літна Катерина Осінська дісталася під колеса трамваєвого воза, які відтяли їй стопу. — На вул. Городецькій авто фабрики цукорків „Бранка" потрутило Стефанію Тихович, яка тяжко потовклася в голову. — Учителька з Каміноброду пов. Замосте Пепі Маргуліес, від якої вуличні ошуканці видурили 2.000 зол. за фальшиві бриляити, скочила з III. поверху при вул. Коперника ч. 35 і смертельно потовклася. — На трамваєвому перестанку на вул. Зибликевича якийсь молодий злодійчук приступив до Е. Барановської, перетяв швидко сцизориком ремінець її ручної торбинки, в якій находилися 104 зол. та золотий годинник і втік у бічну вулицю.

— **Краєва хроніка.** Біля Розвадова особовий потяг, що їхав зі Львова до Лодзі, убив три селянські коні, що знайшлися на залізничому шляху. — До мешкання о. Щепанського, пароха в Риботичах пов. Дрогобич, напали вечором чотири замасковані бандити і залякавши домівників револьверами, зажадали грошей. Забрали тільки 7 зол. і деякі річи загальної вартости 200 зол. і втікли. — Зі шпиталю в Любачеві вкрадено більшу скількість гінекольогічних інструментів і т. ін. — В Луцьку бандити вбили Авраама Ліхтера, торговця молоком, якому опісля забрали 70 сот. — В Сушні пов. Радехів стверджено випадки червінки. — Із церкви в Ходачкові вкрали злодії ріжні цінні річи. — В Станиславові згоріли два дерев'яні будинки, власність гр. кат. митрополитальної курії. Шкоду обчисляють на 9.000 зол.

— **Трагічна смерть туристки.** Д-р Яніна Френкель, 37-літна лікарка психіятричка зі Львова, вибралася 17. ц. м. з провідником у Татрах біля Закопаного на високу скалу над чехословацькою границею. Коли знайшлися недалеко своєї мети, провідник залишив її в безпечній заглибині, а сам почав лізти на верх. Нараз лікарка вихилила голову і в тій самій хвилині впав на неї камінь, стручений ногою іровідника. Лікарка втратила свідомість і впала вниз. Незабаром зліз до неї провідник і знайшов її тяжко потовчену. Ратункове поготівля відставило її до шпиталю в Закопанім, де переведено негайну операцію трепанації черепу. Операція не помогла, бо лікарка наслідком ушкодження мозку померла.

— **Робот-стратостат.** Автоматичний стратостат проф. Регенера піднісся до 31 км. враз з наук. мірн. приладами і там тріснув. У тій хвилі розвинувся легкопад і всі наукові мірничі прилади спали на землю неушкоджені. На думку проф. Регенера записки мірничих приладів на „роботі-стратостраті" принесуть науці куди більше користи, ніж лети учених у стратосферу. Проф. Регенер на основі записок мірничих приладів каже, що верства озону лежить не на висоті 50 км. тільки куди ближче землі. Озон має велике значіння для життя людей на землі, бо затримує вбивчі, для всіх живих організмів, ультра-фіолетові проміння сонця.

— **Шість смертних присудів.** У Вятці скінчився процес проти кількадцять службовиків харчевого тресту за крадіж харчів. Шістьох службовиків засудили на розстріл.

— **Злінчували двох муринів.** У Тіоледо стейту Міссісіпі два мурини вбили білого американця. Муринів арештували і всадили до арешту. Юрба вдерлася до арешту, витягнула муринів, побила їх, а опісля повісила на придорожнім дереві.

— **Ріжні вісти.** Латвійський уряд рішив, щоби в нардоніх школах учили дітей англійської мови. — У Білгороді арештували мадярського банкира Рода, який був аґентом Ставіського. — Канада заборонила вивозити зброю до Болівії і Параґваю. — У Лараш (еспанське Мароко) вилетів у повітря магазин муніції. 7 осіб убитих. — В районі Кіоніо (Японія) геольоги найшли поклади ніклю. — У 1933 р. американські фабрики випродукували 1,847.000 самоходів себто на 19,5 проц. менше як 1931 р. — Генрі Детердінг рішуче заперечує наче би уступив з посади директора нафтового концерну Рояль-Дейч. — На Абельманівськім передмістю у Москві на місце монастиря відкривають парк культури. — У Льондоні відбуваються чергові сходини міжнародного збіжевого комітету. — Коло Одеси видобули з Чорного моря малий корабель „Алтай". 300 тон місткости, який затонув у 1919 р.

— **Соті роковини Монбляна.** У Шамоні святкувала організація гірських провідників дуже святочно соті роковини смерти свого товариша Жака Бальмата Монбляна, який 1786 р. перший вийшов на найвищу гору в Альпах „Монблян". Враз з Жак Бальматом на гору Монблян вийшов д-р Паквар. Монблян ще кількома наворотами виходив н згору Монблян. аж 100 років тому 15. серпня пропав у горах без вісти.

— **Смерть торреадора-письменника.** В Еспанії жалоба, бо помер славний, популярний торреадор Ігнаціо Санчес Мехіяс. До боротьби з биками виступав ще молодим хлопцем. Згодом дійшов до такої вправи і зручности, що за один виступ на арені платили йому 100 тисяч франків. До 1924 р. Мехіяс був улюбленцем еспанців. Опісля покинув арену і всеціло почав працювати пером. Мехіяс написав декілька романів і пєс. У Мексику Мехіяс пізнав відому танцюристку Аржентіну, з якою приїхав на гостинні виступи до Парижа. Минулої суботи імпресаріо попрохав його заступити торреадора Ортеґу, якого тяжко поранено в самоходовій катастрофі. Мехіяс згодився, а крім того сам вибрав собі бика, з яким мав боротися. Одначе довга перерв абула причиною трагічної смерти Мехіяса. Розярений бик вхопив торреадора на роги і пробив йому бік. Раненого Мехіяса відвезли до шпиталю, де він помер на затроєння крови.

— **Нові „срібні" паперові доляри.** З Вашинґтону випустили нові паперові гроші, по 1 долярові і по 5 долярів, які називають „срібними банкнотами" (силвер керренсі), тому що їх видає федеральний скарб за порукою у сріблі. Мають їх надрукувати на загальну суму 47 міліонів, у визначках по 1, 5, 10, 20 і 100 долярів. Федеральний банк має на ті банкноти стільки срібла, що десть потрібну поруку на них, себто на 25 проц., як це ухвалив конгрес. Якби федеральний скарб видав більше таких „срібних банкнотів", то вони моглиб мати бодай маленький вплив на подешевіння американського доляра за кордоном. Але 47 міліонів це для Америки дуже мала сума і тому „срібні доляри" не будуть мати впливу на курс на грошевих ринках.

— **Нові гроші в Бразилії.** Бразилія касує „мілрейси", а заведе гроші під назвою „крузейро", що матимуть по 100 центів. Центи популярно будуть називатися „тупи", за назвою одного бразилійського племени. Крузейро буде вартувати так, як тепер мілрейс, трохи більше як 6 американських центів.

— **Дівчину перемінили на хлопця.** У французькому місті Ліль сталася цікава подія: 16-літна панночка Генріета Аксе перемінилася дивним способом на мужчину. Вона нарікала в останніх часах на загадочні болі, так що родичі завели її до шпиталю, де визначний хірург д-р Мін ствердив, що треба конче перевести операцію. Після доконання 14 спеціяльних заходів, які вповні вдалися, з Генрієти Аксе повстав Генрик Аксе. Шпиталь видав урядову посвідку про удачну операцію, наслідком якої настала зміна полу жіночого на мужеський.

— **Вимогли 150 тисяч долярів.** Як повідомляють з Торонто, канадійський міліонер Джон Лабат, власник великих броварів, якого зловили недавно бандити, вийшов на волю. Його родина порозумілася з бандитами і виплатила їм 150 тисяч долярів окупу, і Лабат вернувся щасливо до дому.

— **Людська легковірність.** Процес, який небаром відбудеться у Відні, буде цікавим причинком глупоти. Обвинувачена називається Катерина Ляґлер, а пошкодована це п. Тельхер, а радше її чоловік. Перед кількома роками пізналися пошкодована й обвинувачена. Сельхер терпіла тоді на тяжку нервову недугу й шукала поради у всяких лікарів. Ляґлер легко вмовила в недужу, що на її хоробу не поможе жаден лікар, хіба „лікар душі". Вона припадково знає такого „лікаря душі", який їй може помогти. Опісля запровадила легковірну жінку до костела, здалека показала якогось священика й сказала, що це „отець Магнус", знаний чудотворець. Небаром почали приходити до пані Сельхер листи від чудотворця. Обіцювали вони їй здоровля, коли лише буде присилати „жертви". Забобонна жінка брала гроші з каси чоловіка й носила „чудотворцеві". Так було кілька літ. Тимчасом господарська скрута загострилася і Сельхер не була вже всилі платити стільки, кільки давніше. Листовно благала „отця Магнуса" знижити висоту „жертв". Але „чудотворець" був невблаганий. Жадав грошей і погрожував смертю. Цікаво, що коли лише вона посилала гроші, почувалася краще, а коли ні, її недуга збільшалася. Тому отуманена жінка свято вірила, що її життя й смерть в руках „отця Магнуса". Вкінці все виявилося. Чоловік пані Сельхер від довшого часу підозрівав, що жінка краде в нього гроші, тому взяв її на спитки. Жінка розповіла все, що знала. Тоді чоловік повідомив поліцію, а слідство виявило, що автором листів „отця Магнуса" була Ляґлер. Вона видурила від своєї приятельки коло 10.000 шілінґів.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.
Коломия:
21. VIII. „Мазепа."
Станиславів:
22. VIII. „Товаріщ".
23. VIII. „Королева кіна".
24. VIII. Ельга.

Великий Міський Театр.
Нечинний з причини ферій.

Театр Ріжнородностей.
Понеділок, 20. VIII. год. 7·30 веч. „Якби я хотіла".
Вівторок, 21. VIII. год. 7·30 веч. „Якби я хотіла".

Кіна.

АПОЛЬО: „Небесні птахи".
АТЛЯНТИК: „Нападиста білявка".
ВАНДА: „Баніта".
КАСІНО: „Симфонія серць".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль білих діжечок" (із Містенґет), Барту в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „Джені Ґергардт" і ревія.
МІРАЖ: „Затроєні душі."
МУЗА: „Касанова".
ПАН: „Пригода на Лідо" і „Радіостація В. П. Н.
ПАЛЯС: „Поцілуй мене ще раз".
ПАСАЖ: Бастер наварив пива" і ревія.
РАЙ: „Пат і Паташон як композитори".
СВІТ: „Цілунок перед веркалом" і „Чотирьох утікачів".
СОНЦЕ: „Полумя, що погасає" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Ніч у Каїро" і ревія.
ХІМЕРА: „Тайна білого пекла" та „Романс секретарки".
УТІХА: „Чоловік, який вернувся" і ревія.

Закордонне радіо.

Вівторок, 21. серпня 1934.

Відень (506,8) 22·30 Популярна музика. **Прага** (470,2) 12·30 Сальонова музика. **Копенгаген** (205,1) 15·00 Данська музика. **Талін** (410,4) 20·05 Концерт радіоквінтету, **Лягті** (1807) 19·20 Симфонічний концерт. **Білгород** (439,8) 19·30 Смичковий квартет, **Берлін** (356,7) 14·15 Концерт. **Кельн** (455,9) 17·15 Популярна музика, **Ляйпціґ** (382,2) 16·00 Концерт. **Мінхен** (405,4) 12·00 Концерт симфонічної орхестри, **Букарешт** (365) 20·15 Симфонічний концерт, **Будапешт** (549,5) 19·45 Концерт. **Міляно** (368,6) 20·45 Опера.

Середа, 22. серпня 1934.

Відень (506,8) 12·00 Концерт, 19·40 Радіоконцерт, **Прага** (470,2) 16·40 Концерт. **Копенгаген** (255,1) 15·30 Радіорхестра. **Штрасбурґ** (349,2) 17·00 Концерт. 20·30 Опера, **Рига** (514,6) 16·30 Легка музика, **Берлін** 13·15 Концерт солістів, **Кеніґсвустерґавзен** (1571) 20·30 Концерт для молоді, **Кельн** (455,9) 13·00 Популярна музика, **Ляйпціґ** (382,2) 21·00 Вечірний концерт, **Штутґарт** (522,6 21·00 Концерт, **Букарешт** (365) 18·05 Концерт радіоорхестри, **Стокгольм** (426,1) 14·30 Концерт солістів, **Міляно** (368,6) 21·30 Симфонічний концерт, **Рим** (420,8) 20·45 Опера.

Львівське радіо.

Вівторок, 21. серпня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·56 Сиґн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вісти. 12·05 Огляд преси. 12·10 Концерт, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Авдиція для дітей, 13·20 Концерт, 13·55 З ринку праці, 14·05 Збіжева біржа. 16·00 Гондолієр, 17·00 Скринька П. К. О., 17·15 Камеральний концерт, 18.00 Будівельна ґутірка, 18·15 Арії і пісні, 18·45 Мандрівка по Карпатах, 19·00 Всячина, 19·10 Програма на черговий день, 19·15 Трансмісія з Варшави, 19·50 Спортові вісти, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Літературні хвилини, 20·15 Плити, 20·35 Польський корабель, 20·45 Вечірний денник, 20·55 Концерт польської музики, 22·30 За кулісами зброєнь, 22·45 Танкова музика.

Середа, 22. серпня 1934.

6·30—7·30 Ранішня авдиція, 11·57 Сиґн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Популярна музика, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Концерт, 14·05 Збіжева біржа, 16·00 Легка музика, 17·00 Поштова скринька, 17·15 Концерт солістів, 18·00 Книжка і знання, 18·15 Популярний концерт, 18·45 Трансмісія з Варшави, 19·00 Всячина. 19·10 Програма на черговий день, 19·15 Легка музика, 19·50 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Актуальний фейлєтон, 20·12 Хор ревелєрсів, 20·50 Вечірний денник, 21·12 Концерт солістів, 22·00 Трансмісія з Варшави, 22·15 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·18 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·61, Париж 34·89, Берлін 208·25, Амстердам 358·35, Прага 21·97, Нюйорк кабель 5·22 3/2, Нюйорк чеки без трансакцій.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 20. серпня н. р. з приводу слабої тенденції твердих цін на масло не ставить, а кооперативам платив за:

1 л. молока	0·13	зол.
1 л. сметани	0·55	„
1 к. яєць	2·65	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло слаба, на молоко і сметану зниж:кова, на яйця стримана.

Маслосоюз повідомляє, що від 22. серпня н. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, франко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Курята пріма		за 1 кг.	0·95	зол.
Кури	I кляса	„	0·85	„
„	II „	„	0·65	„
Пантарки пріма		„	0·95	„
Качки	I кляса	„	0·75	„
„	II „	„	0·60	„

Тенденція сильніша.

ОПОВІСТКИ

„Можливість девальвації польського золотого" відчитає реферат інж. І. Ольховий для членів Укр. Техн. Т-ва і гостей в понеділок 27. серпня год. 18. вул. Костюшки ч. 3. **Екон. Торг. Секція.**

Конкурс.

Надзірна Рада **Укр. Кооп. Банку у Станиславові** оголошує оцим конкурс **на посаду директора** тогож банку.

Зголошення відповідно умотивувані враз із описом життя, покінчених студій і банкової практики (відписи свідоцтв) — поперті відповідними референціями, треба слати до дня 10. вересня н. р. на руки голови Н. Р. інж. В. Дутки у Станиславові, вул. Голуховського 46. 198 1—2

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.